

Accountability, Technology and
Institutional Openness Network
in SEE

Mapa puta za dobro upravljanje u državnim institucijama u Crnoj Gori

Zasnovana na Regionalnom Indeksu
otvorenosti

Za godinu
2018

Projekat je
finansiran od strane
Evropske unije.

„Mreža za odgovornost, tehnologije i otvorenost institucija u Jugoistočnoj Evropi – ACTION SEE“ je projekat koji sprovode Metamorfozis fondacija, Vestminster fondacija za demokratiju, CRTA -Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost, Udruženje građana Zašto ne?, Centar za demokratsku tranziciju, Open Data Kosovo (ODK) i Levizija Mjaft !.

Mapa puta za dobro upravljanje u državnim institucijama u Crnoj Gori

Zasnovana na
Regionalnom Indeksu otvorenosti

Za godinu 2018

Podgorica , Oktobar 2019

CENTAR ZA
DEMOKRATSKU
TRANZICIJU

Autori/ke i istraživači/ce

Dragan Koprivica
Milena Gvozdrenović
Milica Kovačević
Milica Bogdanović

ACTION SEE – Projekat "Mreža za odgovornost, nove tehnologije i otvorenost institucija u Jugoistočnoj Evropi - ACTION SEE" usmjeren je ka povećanju inkluzije civilnog društva i medija u procesu donošenja odluka i kreiranju javnih politika i mišljenja, kao i osnaživanju kapaciteta civilnog društva da se bave osjetljivim pitanjima.

Ova publikacija je napravljena uz podršku Evropske unije. Sadržaj je isključivo odgovornost ActionSEE mreže i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.

PROJEKTIKORDINATOR:

Metamorfozis Fondacija

Makedonija

Internet stranica: www.metamorphosis.org.mk

PARTNERSKE ORGANIZACIJE:

Vestminster Fondacija za demokratiju

Velika Britanija

Internet stranica: www.wfd.org

CRTA - Centar za istraživanje

transparentnosti i odgovornost

Srbija

Internet stranica: www.crt.rs

Udruženje građana Zašto ne?

Bosna i Hercegovina

Internet stranica: www.zastone.ba

Centar za demokratsku tranziciju

Crna Gora

Internet stranica: www.cdtmn.org

Open Data Kosovo (ODK)

Kosovo

Internet stranica: www.opendatakosovo.org

Levizja Mjaft!

Albanija

Internet stranica: www.mjaft.org

SADRŽAJ

OPŠTE INFORMACIJE	5
1. DRŽAVNE INSTITUCIJE	6
1.1. IZVRŠNA VLAST	6
1.1.1. Generalni zaključci	6
1.1.2. Koraci za unapređenje stanja	7
<i>Vlada Crne Gore</i>	7
<i>Ministarstva</i>	9
<i>Organi uprave</i>	11
1.2. SKUPŠTINA	12
1.2.1. Generalni zaključci	12
1.2.2. Koraci za unapređenje stanja	12
1.3. LOKALNE SAMOUPRAVE	14
1.3.1. Generalni zaključci	14
1.4. PRAVOSUDNI ORGANI	16
1.4.1. Generalni zaključci	16
1.4.2. Koraci za unapređenje stanja	16
<i>Sudovi</i>	16
<i>Tužilaštva</i>	17
<i>Tuzilački savjet i Sudski savjet</i>	17
2. METODOLOGIJA	18
Metodološka ograničenja	19
3. O PROJEKTU	20
4. DODATNE INFORMACIJE	21

OPŠTE INFORMACIJE

Otvorenost predstavlja glavni preduslov za demokratiju jer omogućava građanima da dobiju informacije i znanje potrebne za ravnopravno učešće u političkom životu, efikasno donošenje odluka i držanje institucija odgovornim za politike koje sprovode. Institucije širom svijeta preduzimaju određene aktivnosti u cilju povećanja svoje transparentnosti i odgovornosti prema građanima.

U cilju utvrđivanja stepena u kojem su su institucije Zapadnog Balkana otvorene te u kojoj mjeri građani dobijaju blagovremene i razumljive informacije od njih, članice regionalne mreže NVO-a „Action SEE“ su u prethodne tri godine sprovodile istraživanje otvorenosti svih grana vlasti. Pošli smo od toga da se otvorenost zasniva na četiri organizaciona principa: transparentnost, pristupačnost, integritet i učinkovitost. Ovi principi se primjenjuju na sve grane i nivoe vlasti, od vlade, do lokalnih samouprava, parlamenta i pravosudnog sistema.

Prateći međunarodne standarde, preporuke, kao i primjere dobre prakse ocijenjivali smo institucije kroz posebne kvantitativne i kvalitativne indikatore. Indikatori se ocjenjuju na osnovu dostupnosti informacija na zvaničnim internet stranicama, kvaliteta pravnog okvira za individualna pitanja, drugih izvora javnog informisanja i upitnika dostavljenih institucijama.

Odgovori na upitnike od strane institucija predstavljali su dodatni indikator njihove otvorenosti. Ovo je važno pomenuti iz dva razloga: kao prvo, pružanje odgovora je indikator same otvorenosti institucija i drugo, neodgovaranje na upitnik je uticalo na njihov indeks ocjena zbog toga što su automatski ocijenjeni negativno.

Nakon prvog istraživanja koje je smo sproveli 2016, pristupili smo unapređenju i prilagođavanju metodologije istraživanja i njenih indikatora.

Ovogodišnje istraživanje je sprovedeno na osnovu istog seta indikatora kao i tokom prethodne godne. To nam je omogućilo da precizno ustanovimo koliko su institucije radile na unapređenju svoje otvorenosti u protekloj godini.

Istraživanje je rađeno u periodu od decembra 2018. do kraja marta 2019. godine. Na osnovu nalaza istraživanja, razvijen je set preporuka i smjernica usmjerenih institucijama. Osnova za razvoj ovog dokumenta su četiri prijedloga praktične politike koje su članice mreže Action SEE uradile za svaku granu vlasti.

Preporučeni koraci za unapređenje otvorenosti za svaku kategoriju institucija su bazirani na indikatorima koji nijesu u potpunosti zadovoljeni. Dodatno, pošto su neke od kategorija institucija bile uzorkovane (organi uprave, lokalne samouprave, sudovi i tužilaštva), za njih su razvijene opšte preporuke.

Većina preporuka ostaje nepromijenjena u odnosu na prethodne godine. Umjesto da konstantno unapređuju svoj nivo otvorenosti, institucije nakon dostizanja određenog rezultata prelaze u fazu stagnacije. Pojedine institucije u većoj mjeri od drugih zadovoljavaju formalne zahtjeve otvorenosti, međutim one nemaju strateški pristup.

Metodologija i opšte informacije o projektu su dostupne na kraju ovog dokumenta.

1. DRŽAVNE INSTITUCIJE

1.1. IZVRŠNA VLAST

1.1.1. GENERALNI ZAKLJUČCI

Izvršna vlast u Crnoj Gori je prema ovogodišnjem istraživanju najotvorenija u regionu, s prosječno 63.61% ispunjenih kriterijuma otvorenosti. Međutim, sistemski problemi na koje je CDT ukazivao tokom posljednjih godina su i dalje nerješeni, a napreci u otvorenosti se javljaju kao izuzeci pojedinačnih institucija izvršne vlasti. Pitanje otvorenosti institucija u Crnoj Gori trenutno predstavlja zbir različitih pravilnika, akata ili obaveza. U tom pogledu je zabilježen negativni trend, jer nedavne izmjene i dopune Zakona o državnoj upravi i predložene izmjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama doprinose ograničenju transparentnosti sistema javne uprave.

Promocija otvorenosti se gotovo i ne dešava, a postoje institucije koji bez ikakvih posljedica ne poštuju ni zakonske obaveze na ovom polju, niti principe i prakse dobrog upravljanja. Naše istraživanje je još jednom ukazalo na značajne razlike u otvorenosti institucija. Sve to ukazuje da se ovaj problem mora sistemski rješavati, kroz unapređenje normativnog okvira.¹

1) CDT, Otvorenost institucija izvršne vlasti u regionu i Crnoj Gori, 2019.

1.1.2. KORACI ZA UNAPREĐENJE STANJA

Vlada Crne Gore

Po ovogodišnjem mjerenju, Vlada Crne Gore je uz Vladu Sjeverne Makedonije među najotvorenijim vladama. Međutim, rezultati pokazuju da Vlada Crne Gore ne napreduje i ne razvija prakse i politike otvorenosti, jer i dalje ključne probleme bilježimo u pogledu ostvarivanja transparentnosti sjednica vlade i finansijske transparentnosti. S druge strane, Vlada zadovoljava kriterijume koji se tiču organizacione transparentnosti. Većina zaključaka i preporuka koje je CDT već upućivao Vladi u tom dijelu ostaje nepromijenjena.²

U cilju unapređenja nivoa otvorenosti preporučujemo Vladi sljedeće korake:

- Povući Predlog Zakona o slobodnom pristupu informacijama kojima se uvode nova ograničenja u ostvarivanju ovog prava;³
- Realizovati obavezu iz Nacionalnog akcionog plana za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Crnoj Gori za period 2018-2020 koja se tiče izmjene Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave u pravcu definisanja pravila za ostvarivanje otvorenosti;⁴
- Rekonstruisati internet stranicu Vlade Crne Gore i podstranice ostalih organa u skladu sa savremenim tehnološkim rješenjima. Trenutni način organizacije i sistematizacije sadržaja otežava pristupačnost informacijama i dokumentima koji se objavljuju;
- Unaprijediti transparentnost sjednica Vlade Crne Gore kroz:
 - o Objavljivanje kompletnih dnevnih redova sjednica – zajedno sa tačkama koje se odnose na dokumenta zaštićena oznakom tajnosti;
 - o Redovno objavljivanje zapisnika sa sjednica, čiji je dio trenutno dostupan na internet stranici Vlade samo po osnovu prava na slobodan pristup informacijama;
 - o Uspostavljanje live stream prenosa makar dijela sjednica Vlade;
- Objavljivati usvojene verzije Zakona o budžetu i Zakona o završnom računu;

2) Isto.

3) Otvoreno pismo 44 nevladine organizacije uoči Međunarodnog dana SPI, Mreža za afirmaciju nevladinog sektora (MANS), 27.09.2019. Dostupno na: <https://www.mans.co.me/otvoreno-pismo-44-nevladine-organizacije-uoci-medunarodnog-dana-spi/>

4) Rok za ispunjenje ove obaveze je istekao u januaru 2019.

5) CDT, *Sistem planiranja za sada bez održive evaluacije*, Podgorica, 2019.

- Sačinjavati i objavljivati „Budžet za građane“, kojim bi se građanima mogla približiti godišnja planirana javna sredstva;
- Ažurirati Vodič za slobodan pristup informacijama. Zakonska obaveza je da se Vodič za slobodan pristup informacijama ažurira jednom godišnje, međutim na internet stranici Vlade je dostupan vodič iz 2016;
- Vlada je objavila Srednjoročni program rada sa pratećim izvještajima o realizaciji. Međutim, Program nije kvalitetno prezentiran javnosti ni prije, a ni poslije usvajanja, a nijesu prezentirani ni rezultati njegove primjene za 2018. godinu. Ovaj Program može biti sredstvo za prevazilaženje često konvencionalnog i konzervativnog PR sistema izvršne vlasti.⁵
- Pripremiti Zakon o izvršnoj vlasti;
- Objavljivati podatke u open data formatu.

Ministarstva

Ministarstva u Crnoj Gori su najotvorenija u regionu, međutim to više svjedoči o lošem stanju u regionu negoli dobrom u Crnoj Gori. Nivo otvorenosti ministarstava je približan prošlogodišnjem rezultatu, što ukazuje da su rijetka ministarstva koja su u protekloj godini radila na unapređenju svoje otvorenosti. Istraživanje pokazuje da praksa otvorenosti jednog ministarstva uglavnom zavisi od podrške menadžmenta ili raspoloženja tima koji radi na ovim pitanjima. Odsustvo strateškog pristupa otvorenosti je i dalje među glavnim uzrocima ovakvog rezultata koji se reflektuje u neujednačenim rezultatima između ministarstava.⁶

U nastavku predstavljamo ključne preporuke i smjernice za unapređenje stanja:

- Potrebno je da ministarstva regulišu svoju politiku otvorenosti i odnose sa javnošću kroz izradu komunikacionih strategija koje će biti u skladu sa standardima transparentnosti i informaciono-komunikacionim okruženjem;
- Unaprijediti način administriranja i organizacije internet stranica ministarstava. Neusklađenost sadržaja i rubrika, neažurne i prazne rubrike, neaktivni linkovi i dokumenta, uz ograničene mogućnosti pretraživanja, i dalje otežavaju pristup objavljenim informacijama;
- Redovno objavljevati organizacione informacije i finansijske podatke o radu ministarstava:
 - o Objavljevati planove i programa rada;
 - o Objavljevati izvještaje o radu;
 - o Objavljevati polugodišnje/kvartalne izvještaje o radu;
 - o Objavljevati informacije o korišćenju budžetskih sredstava (budžete, završne račune, finansijske izvještaje);
 - o Objavljevati punu informacija o planovima, pozivima, odlukama i ugovorima o javnim nabavkama;
 - o Objavljevati informaciju o zaradama javnih funkcionera;
 - o Objavljevati plan integriteta i izvještaje o realizaciji planova integriteta;
- Omogućiti neometan pristup informacijama od javnog značaja kroz objavljivanje ažuriranih vodiča za slobodan pristup informacijama, kontakt osobe koja je zadužena za postupanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, baze sa informacijama kojima je po zahtjevu već odobren pristup;
- Unapređivati kapacitete za primjenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama kroz učestvovanje na obukama koje su namijenjene toj temi;

6) CDT, *Otvorenost institucija izvršne vlasti u regionu i Crnoj Gori, 2019.*

- Unaprijediti komunikaciju i interakciju sa građanima, kroz otvaranje naloga na društvenim mrežama (Facebook, Twitter);
- Objavljivati dokumenta koja su značajna za proces organizovanja i učestvovanja u javnim raspravama (plan javnih rasprava, pozivi, programi javnih rasprava, izvještaji sa javnih rasprava);
- Objavljivati podatke u open data formatu.

Organi uprave

Organi uprave i dalje spadaju među „najzatvorenije“ institucije izvršne vlasti. Na internet stranicama znatnog broja organa uprave nijesu dostupni ni bazični podaci o njihovom radu i funkcionisanju. Primjera radi, na internet stranicama polovine organa uprave nijesu objavljeni čak ni kontakti zaposlenih.⁷

Organi uprave treba hitno da preduzmu korake na promjeni ovakvog stanja kroz sljedeće korake:

- Redovno ažurirati internet stranice, naročito saopštenjima i aktuelnostima iz oblasti rada organa uprave;
- Obezbediti puno poštovanje Zakona o slobodnom pristupu informacijama. U skladu sa načelom proaktivnog pristupa informacijama objavljivati:
 - o planove i programa rada;
 - o izvještaje o radu;
 - o spisak državnih službenika i namještenika sa njihovim zvanjima;
 - o informacije o zaradama javnih funkcionera;
 - o finansijske informacije (budžete, završne račune, planove javnih nabavki, pozive na postupak javnih nabavki, odluke o postupku javnih nabavki, ugovore i anekse);
 - o ažurirane vodiče za slobodan pristup informacijama;
 - o kontakt podatke službenika zaduženog za postupanje po zahtjevima;
 - o bazu sa informacijama kojima je po zahtjevu odobren pristup;
- Unaprijediti komunikaciju i interakciju sa građanima kroz otvaranje naloga na društvenim mrežama.

7) Isto.

1.2. SKUPŠTINA

1.2.1. GENERALNI ZAKLJUČCI

Skupština Crne Gore i dalje nosi titulu najotvorenijeg parlamenta u regionu. Međutim, njen rezultat je nešto lošiji u odnosu na prošlu godinu. Dio razloga za taj pad leži u činjenici da nam Skupština Crne Gore ove godine nije odgovorila na upitnik koji smo joj uputili. S druge strane, rezultat ukazuje na to da u prethodnoj godini Skupština nije radila na dodatnom unapređenju svoje otvorenosti. Većina zaključaka o otvorenosti parlamenta iz prethodnih godina ostaje nepromijenjena. Nije ispunjena gotovo niti jedna preporuka za razvoj otvorenosti koju smo uputili u prošlogodišnjem dokumentu. Samim tim postoji mogućnosti da Skupština Crne Gore u narednom periodu izgubi regionalni primat na ovom polju.⁸

1.2.2. KORACI ZA UNAPREĐENJE STANJA

S obzirom na to da je u pitanju institucija koja je neposredno izabrana i odgovorna građanima, ne ohrabruje činjenica da iz godine u godinu ne unapređuje svoju otvorenost. Parlament ima ključnu ulogu u demokratskom sistemu, pa bi trebalo da bude nosilac procesa koji će omogućiti građanima da efikasnije prate rad institucija.⁹ U tom cilju većina naših preporuka od ranijih godina ostaje nepromijenjena:

- Strateški planirati politiku otvorenosti Skupštine Crne Gore. Pripremiti Zakon o Skupštini Crne Gore kojim se riješila mnoga pitanja otvorenosti ali i druga važna pitanja vezana za procedure i načine funkcionisanja Parlamenta. Pripremiti Strategiju razvoja Skupštine Crne Gore. Revidirati Poslovnik o radu Skupštine, kako bi se preispitale procedure koje u praksi stvaraju zabune;¹⁰
- Unaprijediti transparentnost rada radnih tijela kroz omogućavanje direktnog prenosa i liste glasanja pojedinačnih poslanika na sjednicama radnih tijela;
- Objavljivati Plan zakonodavnog rada. Ovaj dokument nije objavljen za 2017. i 2018. godinu.

8) CDT, *Otvorenost parlamenata u regionu i Crnoj Gori*, 2019

9) Isto.

10) CDT, *Otvorenost parlamenata u regionu i Crnoj Gori*, 2018.

- Objavljivati polugodišnje izvještaje o radu. Skupština je ovu dobru praksu napustila 2015;
- Objaviti biografije svih poslanika aktuelnog saziva;
- Unaprijediti način objavljivanja budžeta i završnih računa;
- Objavljivati polugodišnji izvještaj o utrošenim sredstvima Skupštine. Ovaj dokument nije objavljen u 2017. i 2018. godini;
- Unaprijediti kapaciteti za procjenu mogućih uticaja zakonskih rješenja tokom njihove pripreme (RIA analiza).
- Unaprijediti komunikaciju Skupštine Crne Gore sa građanima kroz otvaranje naloga na društvenim mrežama;
- Omogućiti podnošenje inicijativa i e-peticija;
- Objavljivati podatke u open data formatu.

11) CDT, *Otvorenost lokalnih samouprava u regionu i Crnoj Gori, 2019.*

1.3. LOKALNE SAMOUPRAVE

1.3.1. GENERALNI ZAKLJUČCI

Otvorenost lokalnih samouprava u Crnoj Gori i dalje nije na zadovoljavajućem nivou. One u prethodnoj godini nijesu radile na unapređenju svoje otvorenosti, niti na razvoju politika i praksi u ovoj oblasti. U prosjeku, lokalne samouprave ispunjavaju tek polovinu kriterijuma otvorenosti. Velike razlike u rezultatima između opština pokazuju da je nužno utemeljiti politiku otvorenosti u propisima i strateškim dokumentima. Takođe, od ključne važnosti je pratiti primjenu zakona na ovom polju, jer postoje lokalne samouprave koje bez ikakvih posljedica ne poštuju zakonsku obavezu proaktivnosti.¹¹

1.3.2. KORACI ZA UNAPREĐENJE STANJA

Naše istraživanje je pokazalo nekoliko kritičnih tačaka u pogledu ispunjenja standarda otvorenosti, počevši od dostupnosti planskih i programskih dokumenata, transparentnosti trošenja javnih sredstava do ostvarivanja komunikacije sa građanima. I u pogledu otvorenosti lokalnih samouprava većina preporuka za unapređenje ostaje nepromijenjena:

- Unaprijediti organizaciju i administraciju internet stranica lokalnih samouprava. Internet stranice većine opština su nepregledne i nesistematizovane, bez ili uz vrlo ograničene mogućnosti pretraživanja;
- Sistem sačinjavanja godišnjih programa i planova rada, kao i izvještaja o njihovoj realizaciji nije adekvatno postavljen na lokalnom nivou, iako to predstavlja ključnu odrednicu planiranja politika. Potrebno je da opštine razviju mehanizam na osnovu kojeg će sačinjavati i objavljevati programe rada i izvještaje o radu predsjednika opštine i organa lokalne uprave kao i programe rada i izvještaje o radu skupštine opštine. Takođe, prilikom izrade ovih dokumenata potrebno je da opštine počnu da koriste indikatore učinka, kako bi bilo moguće pratiti efekte njihovog rada;
- Poštovati zakonske obaveze koje se tiču proaktivnog objavljivanja informacija. S tim u vezi, potrebno je objavljivati sljedeći set podataka:

- o Spisak državnih službenika i namještenika sa njihovim zvanjima;
- o Informacije o zaradama javnih funkcionera;
- o Budžete, završne račune i informacije o dugu opština;
- o Informacije o javnim raspravama na kojima se razmatra nacrt budžeta (poziv na javnu raspravu, izvještaj sa javne rasprave)
- o “Budžet za građane”
- o Informacije o javnim nabavkama (planove, pozive, odluke, ugovore, anekse);
- o Strategiju razvoja;
- o Planove integriteta i izvještaje o realizaciji planova integriteta;
- Unaprijediti transparentnost skupštinskih zasjedanja kroz objavljivanje odluka koja se usvajaju na sjednicama i zapisnika sa sjednica, omogućavanje live prenosa skupštinskih zasjedavanja na internet stranicama opština, kreiranja saopštenja za javnost nakon održanih sjednica kako bi se građanima približile odluke koje su usvojene;
- Omogućiti građanima da jednostavno ostvare svoje pravo na slobodan pristup informacijama kroz objavljivanje:
 - o Ažuriranih vodiča za slobodan pristup informacijama;
 - o Kontakt osobe koja je zadužena za postupanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama;
 - o Baze sa informacijama kojima je po zahtjevu odobren pristup;
- Obezbjediti mehanizame za ostvarivanje bolje komunikacije i efikasnijeg rješavanja prijavljenih problema građana kroz: otvaranje građanskog biroa, utvrđivanja stalnog termina za konsultacije sa predsjednikom opštine, objavljivanje imena i kontakta predsjednika mjesnih zajednica i informacija o aktivnostima mjesnih zajednica, sačinjavanje mjesečnog biltena, otvaranje naloga na društvenim mrežama;
- Objavljivati podatke u open data formatu.

1.4. PRAVOSUDNI ORGANI

1.4.1. GENERALNI ZAKLJUČCI

Transparentnost rada pravosuđa je jedan od strateških ciljeva reforme koja se u Crnoj Gori odvija skoro dvije decenije. I pored toga, ona još uvijek nije dosegla zadovoljavajući nivo. Naše iskustvo pokazuje da kada institucije dosegnu određeni nivo otvorenosti, one prestaju da rade na tom pitanju i prelaze u fazu stagnacije.

Postoje znatne razlike u otvorenosti sudova i tužilaštava u Crnoj Gori. Važno je da pravosudni organu poštuju i promovišu proaktivni pristup informacijama, međutim potrebno je raditi i na daljem razvoju otvorenosti u pravcu dostizanja međunarodnih standarda u ovoj oblasti.

1.4.2. KORACI ZA UNAPREĐENJE STANJA

U cilju unapređenja nivoa otvorenosti pravosudnih organa u Crnoj Gori, predstavljamo set preporuka po grupama institucija:

Sudovi

- Razmotriti rekonstrukciju internet portala sudova u skladu sa savremenim tehnološkim rješenjima;
- Unaprijediti prostorne kapacitete sudnica i pristupačnost sudova za osobe sa smanjenom pokretljivošću;
- Formirati sektore za odnose sa javnošću ili sistematizovati radno mjesto PR-a;
- Unaprijediti način komunikacije sa javnošću kroz redovno objavljivanje saopštenja i aktuelnosti na internet stranicama sudova;
- Unaprijediti sistem za slučajnu raspodjelu predmeta (PRIS). Omogućiti funkcionisanje PRIS-a u sudovima za prekršaje;
- Redovno objavljivati organizacione podatke o radu sudova: programe rada, izvještaje o radu, polugodišnje izvještaje o radu, izvještaje o realizaciji planova integriteta;
- Objaviti informaciju o zaradama sudija na internet stranicama sudova;
- Objaviti pojedinačne kontakt podatke sudija;
- Objaviti na internet stranici suda sve informacije koje su dostupne na oglasnoj tabli u sudovima;
- Objavljivati zapisnike sa suđenja i izdvojena mišljenja članova vijeća;

- Objavljivati sudske presude u otvorenom formatu;
- Objaviti ažurirani vodič za slobodan pristup informacijama i informacije kojima je po zahtjevu odobren pristup;
- Objavljivati edukativne materijale za građane (vodiče, brošure, informacije o alternativnom rješavanju sporova, informacije o taksama...).

Tužilaštva

- Kreirati novi internet portal tužilaštva u skladu sa savremenim tehnološkim rješenjima;
- Unaprijediti način komunikacije sa javnošću kroz objavljivanje saopštenja i aktuelnosti;
- Objavljivati potvrđene optužnice;
- Objavljivati informacije i podatke koji su dostupni na oglasnoj tabli tužilaštva;
- Objaviti biografije tužilaca i pojedinačne kontakt podatke;
- Redovno objavljivati programe rada, izvještaje o radu i polugodišnje izvještaje;
- Uvesti sistem koji će garantovati nezavisnu i nepristrasnu dodjelu predmeta tužiocima;
- Ažurirati Vodič za slobodan pristup informacijama i objavljivati informacije kojima je po zahtjevu odobren pristup;
- Objavljivati edukativne materijale namijenjene građanima;
- Objavljivati izvještaje o realizaciji planova integriteta;

Sudski savjet i Tužilački savjet:

- Objaviti informacije o zaradama članova Sudskog savjeta i Tužilačkog savjeta na njihovim internet stranicama;
- Objaviti kontakt podatke članova savjeta;
- Planirati rad savjeta u okviru posebnih godišnjih programa i planova;
- Objavljivati Godišnje planove sjednica Sudskog savjeta;
- Unaprijediti finansijsku transparentnost savjeta kroz redovno objavljivanje budžeta i završnih računa. Objavljivati budžete i informacije o izvršenju budžeta za pojedinačne sudove i tužilaštva; Tužilački savjet bi trebalo da objavljuje pozive i odluke o postupcima javnih nabavki na svojoj internet stranici;
- Unaprijediti način izvještavanja prema Sudskom i Tužilačkom savjetu kroz kreiranje posebnog obrasca za izvještaje o radu sudova i tužilaštava;

2. METODOLOGIJA

Regionalni indeks otvorenosti mjeri nivo do kojeg su institucije država Zapadnog Balkana otvorene prema građanima i društvu. Otvorenost je ključni preduslov demokratije zbog toga što omogućava građanima da dobiju pravovremene informacije i znanje potrebne za učešće u političkom životu. Otvorenost takođe pruža podršku dobrom upravljanju jer omogućava vladajućim elitama da dobiju mišljenje stručne javnosti o politikama koje planiraju i sprovode.

Regionalni indeks otvorenosti mjeri stepen do kojeg su institucije zemalja Zapadnog Balkana otvorene prema građanima i društvu, na osnovu sljedeća četiri principa: transparentnost, pristupačnost, integritet i učinkovitost.

Princip **transparentnosti** podrazumijeva da institucije pružaju jasne i relevantne informacije o tome šta rade. Informacije se odnose na organizaciju i rad državnih institucija, a naročito kada je riječ o budžetu i procedurama za javne nabavke. **Pristupačnost** se odnosi na obezbjeđivanje i poštovanje procedura za slobodan pristup informacijama i interakciju sa građanima. **Integritet** obuhvata mehanizme za prevenciju korupcije, sprovođenje etičkih kodeksa i regulative o lobiranju. Posljednji princip, **učinkovitost**, odnosi se na monitoring i evaluaciju politika koje se sprovode.

Četiri principa su dalje rasčlanjena na individualna pitanja koja su ocijenjena na osnovu dostupnosti informacija na zvaničnim internet stranicama institucija, kvaliteta pravnog okvira za pojedinačna pitanja, drugih izvora javnog informisanja i upitnika prosljeđenih institucijama.

Indeks otvorenosti ocjenjuje kako se ova četiri principa realizuju u sljedećim institucijama ili setu institucija: vlada, resorna

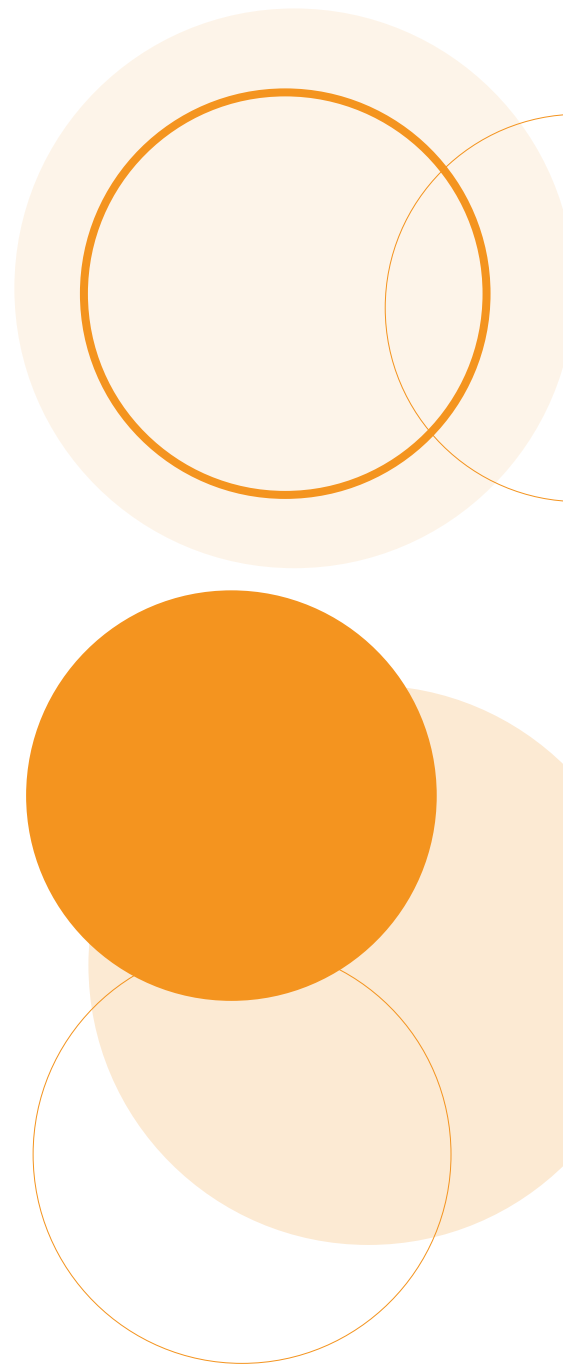
ministarstva, organi uprave, parlament, lokalne samouprave, sudovi, državno tužilaštvo. Iz razloga što ove institucije obavljaju različite funkcije u procesu upravljanja ili kreiranja politika, pojedinačna pitanja su prilagođena kako bi odgovarala profilima pojedinačnih institucija.

Na osnovu rezultata istraživanja koje je sprovedeno 2016. godine, urađene su analize koje pružaju pregled stanja u institucijama Crne Gore i regiona, uključujući uočene nedostatke i dobre prakse u ovoj oblasti. Na temelju tih analiza, urađene su preporuke i „mape puta“ za unapređenje specifičnih područja koja su pokrivena istraživanjem. Članice mreže ActionSEE su nakon toga pristupile unapređenju i prilagođavanju metodologije istraživanja i njenih indikatora. Cilj korišćenja novih i poboljšanih indikatora je dodavanje nove vrijednosti istraživanju i efikasniji doprinos unapređenju otvorenosti institucija regiona. Vjerujemo da će institucije, vođene jednostavno predstavljenim koracima za unapređenje stanja u navedenim oblastima, raditi na njegovom poboljšanju. Zato želimo zagovarati viši nivo otvorenosti institucija vlasti u regionu.

Ovogodišnje istraživanje je urađeno na osnovu tog istog seta indikatora koji su omogućili preciznu sliku o tome koliko su institucije u toku prethodne godine radile na unapređenju svoje otvorenosti.

Metodološka ograničenja

Metodologija istraživanja pruža formalni uvid u dostignuti nivo institucionalne otvorenosti u regionu. Međutim, u određenim slučajevima, zaključci o funkcionisanju institucionalne otvorenosti u praksi su ograničeni. Samo po sebi, postojanje pravnog okvira za institucionalnu otvorenost nije garancija principa dobrog upravljanja koji se sprovode u praksi. Ovo istraživanje otvara prostor za dalje detaljne analize politika pojedinačnih segmenata otvorenosti i sprovođenja principa dobrog upravljanja, koji bi mogli biti dragocjeni za dobijanje sveobuhvatne i jasne slike otvorenosti državnih institucija u regionu.

3. O PROJEKTU

Dobro upravljanje je ključni uslov vladavine prava. I dok su pitanja korupcije, transparentnosti, vladavine prava i dobrog upravljanja uvijek u centru pažnje, primjećuje se nedostatak razmijevanja i sistemski problemi koji jedva da dobijaju dovoljnu pokrivenost. Action SEE projekat ima za cilj da podigne svijest o ovim izazovima putem unapređenja saradnje među organizacijama civilnog društva medija i institucija. Action SEE pruža platformu za dijalog i konkretni instrument kojim se mjeri nivo do kojeg se državne institucije drže principa i standarda otvorenih institucija (Indeks otvorenosti).

Projekat teži da poveća inkluziju civilnog sektora i medija u procesu donošenja odluka i kreiranje javnog mnjenja i politika, kao i da se poveća kapacitet civilnog društva kako bi se bavili osjetljivim pitanjima.

Posebni ciljevi projekta:

- Promovisati dinamično civilno društvo koje će efikasno mobilisati građane za aktivno učešće u pitanjima koja se tiču vladavine prava i dobrog upravljanja i imati uticaja na procese donošenja odluka na nacionalnom i regionalnom planu;
- Ojačati mehanizme za dijalog između organizacija civilnog društva i državnih institucija i uticati na reforme dobrog upravljanja i javne uprave;
- Podstaci civilno društvo i medije da se umrežavaju na lokalnom i evropskom nivou, omogućavajući razmjenu znanja, vještina i veću predstavljenost.

Action SEE je mreža organizacija civilnog društva koje zajedno rade na promovisanju i osiguravanju odgovornosti i transparentnosti institucija u regionu Jugoistočne Evrope, povećavajući potencijal za civilni aktivizam i učešće, promovišući i štiteći ljudska prava i slobode na internetu, kao i gradeći kapacitete i interese kod organizacija civilnog društva i pojedinaca u regionu kada je riječ o upotrebi tehnologije u promovisanju demokratije.

Projekat ACTION SEE, koji finansira Evropska unija, sprovodi Metamorfozis fondacija, Vestminster fondacija za demokratiju, Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost (CRTA), Udruženje građana Zašto ne?, Centar za demokratsku tranziciju (CDT), Open Data Kosovo (ODK) i Levizja Mjaft !.

5. DODATNE INFORMACIJE

Otvorenost institucija izvršne vlasti
uregionu i Crnoj Gori

<https://bit.ly/2p1Xu2G>

Otvorenost parlamenata u regionu i Crnoj Gori

<https://bit.ly/2p1Xu2G>

Analiza otvorenosti lokalnih samouprava
uregionu i Crnoj Gori

<https://bit.ly/33sCvoW>

Otvorenost pravosudnih
organa uregionu i Crnoj Gori

<https://bit.ly/2oOI6Hb>

